

PIRINEU CATALÀ

Pessetes

Edició completa en un volum de xxviii - 644 pàgs., ab 150 itineraris, 210 fotogravats, 8 mapes y 3 perfils de montanyes 20

Pera major comoditat de l'excursionista, s'ha fet una edició repartida en 4 series, que's vénen per separat, en la següent forma:

Comarca de Camprodon, junt ab el pròlech, 64 fotogravats y un mapa 7

Vall de Ribes. — Valls del Llerca (Garrotxa), ab 41 fotogravats, 1 perfil de montanya y 2 mapes 5

Vallespir. — Montanyes del Canigó. — Conflent, ab 49 fotogravats, 2 perfils de montanyes y 3 mapes 6'50

Valls Altes del Segre (Cerdanya). — Ripollès, Alt Llobregat y vessants superiors de l'esquerra del Fluvià, ab la Taula general alfabètica, 56 fotogravats y 2 mapes. 6'50

ES PROPIETAT

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Arxiu Comarcal del Berguedà
FAIG CONSTAR que aquesta fotocòpia
reproduceix fidelment l'original.
Berga,

El/la director/a

Pirineu Català

GUIA ITINERARI

BERGADÀ

VALLS ALTES DEL LLOBREGAT

PER

CESAR AUGUST TORRAS

Ex-President de l'«ASSOCIACIÓ CATALANISTA D'EXCURSIONS CIENTÍFIQUES»
President del «CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA»

162 ITINERARIS

125 FOTOGRAVATS Y UN MAPA DE LA COMARCA

BARCELONA

Tipografia «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20

1905

Reg. 1239

comunitat, que són de bell y calat treball.

Santuari de la Verge de Paller, a una mitja hora de Berga. (Vegi-s itin. *De Bagà a Puigcerdà pel santuari de Paller.*)

Capella de Sant Antoni, dins la vila, ab portal adovellat, d'estil romànic en sa última època.

Mare de Déu del Roser, bonica iglesia d'estil renaixement.

Mare de Déu del Palau, en el lloch aont hi havia la casa-palau dels senyors de Pinós.

Capella de Sant Roch. Hi ha molta devoció desde'l còlera de 1854, en que fou advocat per la vila.

Capella de Sant Sebastià. Antiga construcció a cosa de mig quart de distancia. Avuy s'està reedificant.

Capella de Santa Fe, anti-quíssima, en lloch enlairat, a la dreta del Bastareny. Domina tota la vall desde'l cim del torrent de Nou Comes, prop d'una baga frescal. Gosa de vista molt desembrçada.

Sant Joan d'Abellanet, capelleta romànica, a mitja hora llarga de Bagà, prop del camí de Gisclareny. En el sigle XIII era ja sufragània de Bagà. Fa sis o set anys que fou abandonada. Son actual propietari, senyor Manaut, té l'intent de restaurar-la.

Hi ha dues escoles públiques a la vila, una de noys y altra de noyes.

De l'hospital sols ne queda l'edifici, decaiguda la santa casa d'uns quants anys a n'aquesta part. No hi ha avuy ni un lit ni una peça de roba.

El coro «La Flor del Bastareny», baix la direcció de Mossèn Andreu Rovira, pbr., beneficiat d'aquesta vila, respira

molt d'aire de la terra en les composicions que executa. Honra a Bagà y a son director. Hi ha també una cobla de músichs.

Les fires tenen lloch el 16 de Setembre y el 2 de Novembre. La festa major se celebra pel Sant Nom de Maria, el diumenge de Setembre que segueix al Natalici de la Verge. El 8 del propi mes se fa l'animat aplech a la Mare de Déu de Paller.

Es costum esmentable la dels fallaires. A la nit de Nadal corren pels carrers ballant ab grans focs de falles (*fayes* diuen en el país). Es una festa molt animada. Els focs són produïts per manats encesos d'una herba nomenada *falla* o *faya*, lligats ab cordills a l'alçaria d'uns 2 metres.

Les fonts de l'entorn més dignes d'assenyalar són: la del Rector, davant la vila, a l'altra part del Bastareny; la del Roser, a pocs passos de la capella d'aquest sant; la del Torrent, tocant als murs de la vila, vora'l torrent de Paller; la de Sant Roch, al peu de la capella d'aquest sant; la de la Vinya vella, en mig d'una espessa baga de pins, a un quart y mig de la població, a la dreta del riu en avall. La del Sofre, un quart lluny, vora'l torrent de Paller, se diu que té sofre y quitra en gran quantitat y es considerada com a medecinal, essent molt concorreguda en aquest sentit. Moltes més fonts hi ha escampades en els hermosos y frescals voltants de la vila, y altres de molt fredes y riques un xich més distants.

Junt a la vila hi ha les ruïnes de l'antich palau de la família Còdols, emplaçades en el lloch

que havia ocupat anteriorment el castell dels Pinós.

La baronia de Pinós, després de sa anexió ab el comtat de Mataplana, comprenia, segons el *Llibre de la Fodalia de Bagà*, les viles de La Pobla y Bagà y els llocs de Sant Martí del Puig, Sant Miquel de Gisclareny, Santa Eulalia de Vilella, Saldes, Massanès, Aspà, Fanès, Sorribes, Josa, Brocà, Greixa, Gavarros, Sant Vicens de Rus, Castellar d'en Huch, Toses, Fornells, Dorria y Planés.

Bagà es patria del noble y brau cavaller Galceran de Pinós, que acompanyà com a almirall de l'armada catalana, en 1147, a Ramon Berenguer IV, en sa expedició contra Almeria, cayent presoner dels moros junt ab Sancerní, senyor del castell de Suyl. Ab motiu d'aquest fet existeix una tradició referent a son rescat, d'entrega al rey moro de cent donzelles, cent cavalls blancs, cent draps de brocat d'or, cent vaques bragades y cent mil dobles d'or, rescat que feren efectiu els de Bagà per amor a son senyor, y que no arribà a portar-se a terme per quan, per un acte miraculós, el comte's vegé lliure, trobant prop del port de Salou, aont anava a embarcar-se, la trista comitiva que aconvojava'l rescat demanat pel rey moro. Es fama que'l comte repartí les cent mil dobles d'or a les cent donzelles y que concedí molts de dons y privilegis a sos bons y fidels vassalls. Se conta també que anà de genolls nusos en terra desde l'enforch del Bastareny fins a l'iglesia de Sant Esteve de Bagà en agrahiment al sant per sa miraculosa intervenció en esser deslliurat, y que

estigué més d'un any sense poder sortir de casa a causa de les llagues que se li feren als genolls. Ab l'abans dit motiu feu distintes donacions a l'iglesia de Bagà. Aquest fet tradicional està representat en una taula del monastir de Santes Creus que's troba sobre la tomba del noble senyor de Pinós.

Se guarden en les parets de l'iglesia, a l'esquerra, prop del presbiteri, les esposes que portava dit senyor en son captiveri.

Un Galceran de Pinós acompanyà a Oliva Cabreta, comte de Besalú y Cerdanya y senyor del Pago Bergistà, en l'expedició feta en auxili del comte Borrell pera la reconquesta de Barcelona en el sigle X.

Fou també Bagà patria de l'insigne dominich fra Arnau de Pinós, de la venerable Paula Cuquet, del venerable Diego de Bagà y de l'historiador Tomich.

Bagà, junt ab tota la part alta de la montanya, estigué dominada pels remenses comanats pel valent y atrevit capitost Verntallat.

En 1465 les forces del Condestable de Portugal, nomenat rey pels catalans ab el nom de Pere V, entraren victorioses a Bagà, fent retrocedir als bergadans partidaris del rey castellà Felip IV, tant enemich de Catalunya.

ITINERARI N.º 27

De l'estació Guardiola-Bagà a La Pobla

9 k. *Carretera.*

Prop l'estació, y davant mateix de l'Hostal nou, se desprèn la carretera de La Pobla de la